

Ο.Ε.VIII.1_1: Οδηγία χρήσης του Εργαλείου Αξιολόγησης Κινδύνων που σχετίζονται με θέματα Απάτης

Το εργαλείο αξιολόγησης κινδύνων (Ε.VIII.1_1) που θα χρησιμοποιηθεί στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 βασίζεται σε συγκεκριμένη μεθοδολογία που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (GUIDANCE NOTE ON FRAUD RISK ASSESSMENT AND EFFECTIVE AND PROPORTIONATE ANTI-FRAUD MEASURES (EGESIF 14-0021-00, 16/06/2014) και χρησιμοποιήθηκε κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ

- ❑ Περιγραφή/προσδιορισμός κινδύνου
- ❑ Ποσοτικοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης και επίπτωσης του Μικτού Κινδύνου (= *gross risk*). Μικτός κίνδυνος θεωρείται το επίπεδο κινδύνου, πριν ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα κάποιου υφιστάμενου ή προγραμματισμένου μέτρου ελέγχου.
- ❑ Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων ελέγχου που ήδη εφαρμόζονται για τον περιορισμό του *μικτού κινδύνου*
- ❑ Εκτίμηση του «καθαρού» (*net*) κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμα των υφιστάμενων μέτρων ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς τους, δηλ. η κατάσταση ως έχει αυτή τη στιγμή [=καθαρός (υπολειπόμενος) κίνδυνος - *net (residual) risk*]
- ❑ Εκτίμηση του αποτελέσματος που θα έχουν στον «καθαρό» κίνδυνο, τα επιπρόσθετα μέτρα ελέγχου που προγραμματίζεται να ληφθούν.
- ❑ Καθορισμός του κινδύνου-στόχου (*target risk*). Αναφέρεται στο επίπεδο κινδύνου *που θεωρείται ως ανεκτό* (αφού ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα υφιστάμενων ή σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου).

Η εφαρμογή της μεθοδολογίας αυτής υποστηρίζεται από ένα εργαλείο **Αξιολόγησης Κινδύνου Απάτης**, σε πλατφόρμα excel.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το εργαλείο καλύπτει τρεις βασικές λειτουργίες/ διεργασίες σε τρεις ενότητες:

- Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων (ενότητα 1 στο excel)
- Υλοποίηση και Επαλήθευση Πράξεων, εστιάζοντας στις δημόσιες συμβάσεις και το κόστος εργασίας (ενότητα 2)
- Πιστοποίηση κόστους από τη ΔΑ και Πληρωμές (ενότητα 3).

Στην κάθε ενότητα:

- υπάρχει ένα αρχικό φύλλο εργασίας (εξώφυλλο), το οποίο κωδικοποιεί και περιγράφει τους κινδύνους που αφορούν στη συγκεκριμένη διεργασία. Η κωδικοποίηση είναι της μορφής SR1, SR2, κλπ
- ακολουθούν φύλλα εργασίας που αφορούν σε κάθε επιμέρους κίνδυνο και σε αυτά τα φύλλα εισάγεται η βαθμολογία και αξιολόγηση.

Επιπρόσθετα, μέσω της ενότητας 4 του excel, συνιστάται στη ΔΑ να αξιολογεί τους κινδύνους απάτης σε σχέση με οποιαδήποτε δημόσια σύμβαση διαχειρίζεται απ' ευθείας, π.χ. στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας. Σε περίπτωση που η ΔΑ δεν υλοποιεί καμία δημόσια σύμβαση για την οποία απαιτείται αξιολόγηση κινδύνου απάτης, η ενότητα 4 δεν χρειάζεται να συμπληρωθεί.

Σημείωση: μόνο τα κίτρινα κελιά στα φύλλα εργασίας του excel πρέπει να συμπληρώνονται από την ομάδα αξιολόγησης.

Περιγραφή κινδύνου

Ως βοήθεια για την ομάδα αξιολόγησης, έχουν ήδη προκαθοριστεί και περιγραφεί στο εργαλείο κάποιοι κίνδυνοι απάτης ανά διεργασία.

Παράδειγμα: Στη διεργασία «Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων» (ενότητα 1), οι κίνδυνοι που έχουν προκαθοριστεί/ εισαχθεί στο σύστημα, είναι:

- ✓ Η σύγκρουση συμφερόντων σε Επιτροπή Αξιολόγησης
- ✓ Τα ψευδή στοιχεία που δηλώνουν οι αιτούντες/ υποψήφιοι
- ✓ Η διπλή χρηματοδότηση.

Όλοι οι προκαθορισμένοι στο εργαλείο κίνδυνοι πρέπει να αξιολογηθούν από την ομάδα, αλλά εφ' όσον εντοπισθούν και άλλοι κίνδυνοι, μπορούν να εισαχθούν αντίστοιχα φύλλα εργασίας.

Τίτλος πεδίου στο εργαλείο	Οδηγία/Περιγραφή
Κωδικός Αναφοράς Κινδύνου	<p>Για κάθε κίνδυνο υπάρχει ένας μοναδικός Κωδικός Αναφοράς.</p> <p>Τα γράμματα του κωδικού παραπέμπουν στη διεργασία στην οποία εντοπίζεται ο κίνδυνος, όπως ακολούθως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SR = Risk in the "Selection of applicants" process «Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων» • IR = Risk in the "Implementation and Monitoring" «Υλοποίηση και Επαλήθευση Πράξεων» • CR = Risk in the "Certification and Payment" «Πιστοποίηση κόστους από τη ΔΑ και Πληρωμές» • PR = Risk in the "Direct Procurement by the MA" «Αναθέσεις που γίνονται απευθείας από τη ΔΑ» <p>Οι αριθμοί στον κωδικό αποτυπώνουν τη σειριακή αναφορά ταυτοποίησης.</p>
Τίτλος Κινδύνου	Ο τίτλος
Περιγραφή Κινδύνου	Η περιγραφή
Ποιος εμπλέκεται στο κίνδυνο;	Αναφέρονται οι φορείς που εμπλέκονται στο συγκεκριμένο κίνδυνο (δηλ. σε περίπτωση διάπραξης απάτης, τα εμπλεκόμενα άτομα προέρχονται από τους εν λόγω φορείς). Τέτοιοι φορείς μπορεί να είναι: ΔΑ, ΕΦ, Αρχή Πιστοποίησης, Δικαιούχοι, τρίτα μέρη.
Είναι ο κίνδυνος εσωτερικός (εντός της ΔΑ), εξωτερικός ή το αποτέλεσμα συμπαιγνίας;	Λεπτομέρειες για το αν ο κίνδυνος είναι εσωτερικός (δηλ. μόνο εντός της ΔΑ), εξωτερικός (μόνο εντός κάποιου φορέα που ανήκει στο εξωτερικό περιβάλλον της ΔΑ) ή είναι το αποτέλεσμα συμπαιγνίας (δηλ. εμπλέκονται περισσότεροι του ενός φορείς).

Σημείωση: Τα παραπάνω πεδία **συμπληρώνονται μόνο** στην περίπτωση που προστίθεται ένας νέος κίνδυνος στο εργαλείο.

2. Ποσοτικοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης και επίπτωσης Μικτού Κινδύνου (gross risk):

Η ομάδα αξιολογεί κάθε κίνδυνο, ξεκινώντας από την έννοια του Μικτού Κινδύνου. Σημειώνεται ότι *Μικτός* κίνδυνος θεωρείται το επίπεδο κινδύνου, πριν ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα κάποιου υφιστάμενου ή προγραμματισμένου μέτρου ελέγχου

Για την αξιολόγηση/ ποσοτικοποίηση ενός μικτού κινδύνου χρησιμοποιούνται δύο βασικά κριτήρια:

- ⇒ η πιθανότητα εκδήλωσής του [*χρονικός ορίζοντας 7 ετών, όσο η προγραμματική περίοδος*], και
- ⇒ η σοβαρότητα της επίπτωσης που θα έχει, στην περίπτωση που συμβεί [*οικονομική επίπτωση και μη-οικονομική επίπτωση*]

Στο εργαλείο:

- ✓ Για την *επίπτωση του κινδύνου*, η ομάδα αξιολόγησης της ΔΑ επιλέγει από μία drop-down list, ένα βαθμό, από 1 έως 4, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

Βαθμός	Επίπτωση στη φήμη	Επίπτωση στους στόχους
1	Περιορισμένη/ ασήμαντη επίπτωση	Επιπρόσθετη εργασία, που καθυστερεί άλλες διεργασίες
2	Μικρή επίπτωση	Καθυστέρηση στην επίτευξη του στόχου του προγράμματος
3	Σημαντική επίπτωση, π.χ. η φύση της απάτης είναι ιδιαίτερα σημαντική ή εμπλέκονται πολλοί δικαιούχοι	Τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη του στόχου του προγράμματος ή δημιουργείται καθυστέρηση σε στρατηγικό στόχο
4	Κρίσιμη επίπτωση: Επίσημη έρευνα από ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ. η υπόθεση έχει φθάσει στο Κοινοβούλιο και/ή υπάρχουν αρνητικά δημοσιεύματα στον Τύπο	Τίθεται σε κίνδυνο στρατηγικός στόχος

- ✓ Για την *πιθανότητα εκδήλωσης του κινδύνου* (δηλ. την πιθανότητα ο κίνδυνος αυτός να συμβεί εντός της 7ετούς ΠΠ), η ομάδα αξιολόγησης της ΔΑ επιλέγει από μία drop-down list, ένα βαθμό, από 1 έως 4:

Βαθμός	Πιθανότητα
1	Δεν θα εμφανιστεί σχεδόν ποτέ
2	Θα συμβεί σπάνια
3	Θα συμβεί κάποιες φορές
4	Θα εμφανίζεται συχνά

- ✓ Με βάση τις παραπάνω βαθμολογίες, το εργαλείο υπολογίζει αυτόματα τη συνολική βαθμολογία και το επίπεδο του Μικτού Κινδύνου. Η αντιστοίχιση έχει ως εξής:

Βαθμολογία	Επίπεδο Μικτού Κινδύνου
1 έως 3	Ανεκτός/ αποδεκτός
4 έως 6	Σημαντικός
8 έως 16	Κρίσιμος

3. Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων ελέγχου που ήδη εφαρμόζονται για τον περιορισμό του μικτού κινδύνου

Η ομάδα αξιολόγησης της ΔΑ επιλέγει ανά Κίνδυνο, από τα προκαθορισμένα στο εργαλείο μέτρα/ενέργειες ελέγχου, αυτά που ήδη εφαρμόζονται για την *πρόληψη* αυτού του κινδύνου.

Στη διεργασία «Αξιολόγηση και Επιλογή Πράξεων», και για τον κίνδυνο «σύγκρουση συμφερόντων στην Επιτροπή Αξιολόγησης», παραδείγματα μέτρων που έχουν αντιστοιχηθεί, είναι:

- ✓ Όλες οι προσκλήσεις για υποβολή αιτήσεων δημοσιεύονται
- ✓ Όλες οι αιτήσεις αξιολογούνται με βάση εφαρμοζόμενα κριτήρια, κλπ.

Τα μέτρα που έχουν προκαθοριστεί είναι μόνο παραδείγματα, και μπορούν είτε να απαλειφθούν από την ομάδα αξιολόγησης εάν δεν εφαρμόζονται, είτε να προστεθούν άλλα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση του εντοπισθέντος κινδύνου. Ενδεχομένως, ένα μέτρο ελέγχου που έχει συσχετιστεί με κάποιο συγκεκριμένο κίνδυνο να είναι κατάλληλο και για άλλους κινδύνους: σε αυτή την περίπτωση τα μέτρα ελέγχου μπορούν να επαναληφθούν περισσότερες φορές. Ειδικότερα, η άσκηση μπορεί να διευκολυνθεί με μια απλή παραπομπή σε ήδη υπάρχοντα μέτρα ελέγχου που περιγράφονται ή/και απαριθμούνται π.χ. στην περιγραφή του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, σε εγχειρίδια, κλπ.

Τίτλος πεδίου στο εργαλείο	Οδηγία/ Παρατήρηση
Κωδικός Αναφοράς Μέτρου Ελέγχου	Για κάθε μέτρο ελέγχου υπάρχει ένας μοναδικός Κωδικός Αναφοράς, που σχετίζεται με τον κίνδυνο. π.χ. Για τον 1 ^ο κίνδυνο που έχει ενταχθεί στην διεργασία SR = Selection of applicants, και έχει κωδικό SR 1, τα μέτρα ελέγχου ξεκινούν με κωδικοποίηση SC 1.1 <i>Το πεδίο αυτό συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση που προστίθεται νέο μέτρο ελέγχου στο σύστημα.</i>
Περιγραφή Μέτρου Ελέγχου	<i>Το πεδίο αυτό συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση που προστίθεται νέο μέτρο ελέγχου στο σύστημα.</i>
Αποδεικνύεται/ τεκμηριώνεται η εφαρμογή του Μέτρου Ελέγχου;	Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει «Yes» ή «No», ανάλογα με το αν τεκμηριώνεται ή όχι η εφαρμογή του μέτρου. Για παράδειγμα, τεκμηρίωση της έγκρισης μίας αίτησης, αποτελεί η υπογραφή [υπάρχει υπογραφή → αποδεικνύεται η εφαρμογή του μέτρου]
Το Μέτρο Ελέγχου εξετάζεται σε τακτική βάση;	Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει «Yes» ή «No», ανάλογα με το αν, εξετάζεται τακτικά ή όχι η εφαρμογή του μέτρου. Πώς μπορεί να εξετάζεται η εφαρμογή; μέσω εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου [audit] ή μέσω άλλου συστήματος παρακολούθησης
Πόσο βέβαιοι είσαστε ως προς την αποτελεσματικότητα αυτού του Μέτρου;	Βασιζόμενη εν μέρει στις απαντήσεις των δύο προηγούμενων ερωτήσεων, η ομάδα θα πρέπει να καταγράψει πόσο βέβαιη είναι σε σχέση με αποτελεσματικότητα αυτού του Μέτρου για τον περιορισμό του εντοπισμένου κινδύνου: [Υψηλή-High, Μέτρια-Medium, Μικρή-Low βεβαιότητα]. Αν για παράδειγμα, η εφαρμογή του μέτρου ελέγχου δεν αποδεικνύεται ή δεν εξετάζεται, το επίπεδο βεβαιότητας είναι χαμηλό.
Αποτέλεσμα των <i>συνδυασμένων</i> μέτρων ελέγχου, στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου», λαμβάνοντας υπόψη τα <i>επίπεδα βεβαιότητας</i>	Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει μία τιμή, από (0) έως (-4), που δείχνει κατά πόσο πιστεύει ότι έχει μειωθεί η «Επίπτωση του Μικτού Κινδύνου», μέσω της λήψης των υφιστάμενων μέτρων ελέγχου. Η τιμή που θα επιλεγεί στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» θα προστεθεί (με το αρνητικό της πρόσημο) στην τιμή που έχει δοθεί στην «Επίπτωση του Μικτού Κινδύνου», ώστε να προκύψει η «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου». Έτσι, δίνεται προσοχή ώστε η τιμή που θα δοθεί να οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα «Επίπτωσης του Καθαρού Κινδύνου» που να μην ισούται με το 0. Κι αυτό γιατί δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η επίπτωση ενός κινδύνου έχει εξαιρεθεί.

	<p>Επίσης, η «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου» δεν μπορεί να έχει αρνητικό πρόσημο.</p> <p>Για να πληρούνται τα παραπάνω θα πρέπει η απόλυτη τιμή στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» (στήλη I του φύλλου Excel) να υπολείπεται της τιμής με την οποία έχει βαθμολογηθεί η «Επίπτωση του Μικτού Κινδύνου» (στήλη A) τουλάχιστον κατά μια μονάδα. Για παράδειγμα, εάν η «Επίπτωση του Μικτού Κινδύνου» (στήλη A) έχει βαθμολογηθεί με την τιμή 3, τότε η «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» (στήλη I) μπορεί να πάρει τιμές από 0 έως -2, ανάλογα με το κατά πόσο τα μέτρα μειώνουν την επίπτωση. Άρα, στο συγκεκριμένο παράδειγμα δεν μπορεί να πάρει τις τιμές -3 και -4.</p> <p>Τα μέτρα ελέγχου που ανιχνεύουν την απάτη μειώνουν την επίπτωση της απάτης, καθώς δείχνουν ότι λειτουργούν οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου.</p>
Αποτέλεσμα των <i>συνδυασμένων</i> μέτρων ελέγχου, στο κριτήριο «Πιθανότητα Εκδήλωσης Κινδύνου», λαμβάνοντας υπόψη τα <i>επίπεδα βεβαιότητας</i>	<p>Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει μία τιμή, από (-1) έως (-4), που δείχνει κατά πόσο πιστεύει ότι έχει μειωθεί η «Πιθανότητα του Μικτού Κινδύνου», μέσω της λήψης των υφιστάμενων μέτρων ελέγχου.</p> <p>Η τιμή που θα επιλεγεί στο κριτήριο «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» θα προστεθεί (με το αρνητικό της πρόσημο) στην τιμή που έχει δοθεί στην «Πιθανότητα του Μικτού Κινδύνου», ώστε να προκύψει η «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου». Έτσι, δίνεται προσοχή ώστε η τιμή που θα δοθεί να οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα «Πιθανότητας του Καθαρού Κινδύνου» που να μην ισούται με το 0. Κι αυτό γιατί δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η πιθανότητα ενός κινδύνου έχει εξαλειφθεί.</p> <p>Επίσης, η «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου» δεν μπορεί να έχει αρνητικό πρόσημο.</p> <p>Για να πληρούνται τα παραπάνω θα πρέπει η απόλυτη τιμή στο κριτήριο «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» (στήλη J του φύλλου Excel) να υπολείπεται της τιμής με την οποία έχει βαθμολογηθεί η «Πιθανότητα του Μικτού Κινδύνου» (στήλη B) τουλάχιστον κατά μια μονάδα. Για παράδειγμα, εάν η «Πιθανότητα του Μικτού Κινδύνου» (στήλη B) έχει βαθμολογηθεί με την τιμή 2, τότε η «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου» (στήλη J) μπορεί να πάρει τις τιμές 0 ή -1, ανάλογα με το αν τα μέτρα μειώνουν την Πιθανότητα Κινδύνου. Άρα, στο συγκεκριμένο παράδειγμα δεν μπορεί να πάρει τις τιμές -2, -3 και -4.</p> <p>Τα μέτρα ελέγχου που ανιχνεύουν την απάτη μειώνουν την πιθανότητα εκδήλωσης της απάτης <i>μόνο έμμεσα</i>.</p>

4. Εκτίμηση του «Καθαρού» (net) Κινδύνου: λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμα των υφιστάμενων μέτρων ελέγχου και της αποτελεσματικότητάς τους, δηλ. η κατάσταση ως έχει αυτή τη στιγμή.

- ✓ Η *επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου*, υπολογίζεται αυτόματα από το εργαλείο. Πώς; Προσθέτει (με το αρνητικό της πρόσημο) την τιμή που δόθηκε στο κριτήριο: «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου», στην «Επίπτωση του Μικτού Κινδύνου». Το αποτέλεσμα του αυτόματου υπολογισμού θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι η αξιολόγηση είναι λογική:

Βαθμός	Επίπτωση στη Φήμη	Επίπτωση στους στόχους
1	Περιορισμένη/ ασήμαντη επίπτωση	Επιπρόσθετη εργασία, που καθυστερεί άλλες διεργασίες

2	Μικρή επίπτωση	Καθυστέρηση στην επίτευξη του στόχου του προγράμματος
3	Σημαντική επίπτωση, π.χ. η φύση της απάτης είναι ιδιαίτερα σημαντική ή εμπλέκονται πολλοί δικαιούχοι	Τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη του στόχου του προγράμματος ή δημιουργείται καθυστέρηση σε στρατηγικό στόχο
4	Κρίσιμη επίπτωση: Επίσημη έρευνα από ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ. η υπόθεση έχει φθάσει στο Κοινοβούλιο και/ή υπάρχουν αρνητικά δημοσιεύματα στον τύπο	Τίθεται σε κίνδυνο στρατηγικός στόχος

- ✓ Η *πιθανότητα εκδήλωσης του Καθαρού Κινδύνου* υπολογίζεται επίσης αυτόματα. Πώς; Προσθέτει (με το αρνητικό της πρόσημο) την τιμή που δόθηκε στο κριτήριο: «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων μέτρων ελέγχου», στην «Πιθανότητα εκδήλωσης του Μικτού Κινδύνου». Το αποτέλεσμα του αυτόματου υπολογισμού θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι η αξιολόγηση είναι λογική:

Βαθμός	Πιθανότητα
1	Δεν θα εμφανιστεί σχεδόν ποτέ
2	Θα συμβεί σπάνια
3	Θα συμβεί κάποιες φορές
4	Θα εμφανίζεται συχνά

- ✓ Με βάση τις παραπάνω βαθμολογίες, το εργαλείο υπολογίζει αυτόματα τη συνολική βαθμολογία και το επίπεδο του Καθαρού Κινδύνου. Η αντιστοίχιση έχει ως εξής:

Βαθμολογία	Επίπεδο Καθαρού Κινδύνου
1 έως 3	Ανεκτός/ αποδεκτός
4 έως 6	Σημαντικός
8 έως 16	Κρίσιμος

- 5. Σχέδιο Δράσης για να τεθούν σε εφαρμογή, αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα κατά της απάτης.** Εκτίμηση του αποτελέσματος που θα έχουν στον «καθαρό» κίνδυνο, τα επιπρόσθετα μέτρα ελέγχου που προγραμματίζεται να ληφθούν (σχεδιαζόμενα μέτρα).

Τίτλος πεδίου στο εργαλείο	Οδηγία / Παρατήρηση
Σχεδιαζόμενο Μέτρο Ελέγχου	Πλήρης περιγραφή των μέτρων που σχεδιάζεται να τεθούν σε εφαρμογή. Στο Παράρτημα 2 του Guidance Note περιλαμβάνονται προτεινόμενα μέτρα για τον περιορισμό της απάτης, ανά διεργασία και κίνδυνο.
Υπεύθυνος	Για κάθε σχεδιαζόμενο μέτρο ελέγχου, καθορίζεται ένα άτομο (<i>ή ρόλος</i>), το οποίο θα πρέπει να συμφωνήσει ότι θα αναλάβει τη ευθύνη για αυτό το μέτρο και θα είναι υπόλογος για την εισαγωγή του και την αποτελεσματική του λειτουργία.

Προθεσμία εφαρμογής	Για κάθε νέο μέτρο ελέγχου, καθορίζεται μία προθεσμία για την εφαρμογή του. Ο Υπεύθυνος θα πρέπει να συμφωνήσει ως προς την προθεσμία αυτή και να είναι υπόλογος για την εισαγωγή του νέου μέτρου εντός της προθεσμίας.
Αποτέλεσμα των <i>συνδυασμένων σχεδιαζόμενων</i> μέτρων ελέγχου, στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου»	<p>Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει μία τιμή, από (0) έως (-4), που δείχνει κατά πόσο πιστεύει ότι θα μειωθεί η «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου» από τη λήψη των σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου.</p> <p>Η τιμή που θα επιλεγεί στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου» θα προστεθεί (με το αρνητικό της πρόσημο) στην τιμή που έχει δοθεί στην «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου», ώστε να προκύψει η «Επίπτωση του Κινδύνου-Στόχου». Έτσι, δίνεται προσοχή ώστε η τιμή που θα δοθεί να οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα «Επίπτωσης του Κινδύνου-Στόχου» που να μην ισούται με το 0. Κι αυτό γιατί δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η επίπτωση ενός κινδύνου εξαλείφεται.</p> <p>Επίσης, η «Επίπτωση του Κινδύνου-Στόχου» δεν μπορεί να έχει αρνητικό πρόσημο.</p> <p>Για να πληρούνται τα παραπάνω θα πρέπει η απόλυτη τιμή στο κριτήριο «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου» (στήλη I του Κινδύνου Στόχου) να υπολείπεται της τιμής με την οποία έχει βαθμολογηθεί η «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου» (στήλη K και στήλη A του Καθαρού Κινδύνου) τουλάχιστον κατά μια μονάδα. Για παράδειγμα, εάν η «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου» (στήλη K/A) έχει βαθμολογηθεί με την τιμή 3, τότε η «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου» (στήλη I) μπορεί να πάρει τιμές από 0 έως -2, ανάλογα με το κατά πόσο τα μέτρα μειώνουν την επίπτωση. Άρα, στο συγκεκριμένο παράδειγμα δεν μπορεί να πάρει τις τιμές -3 και -4.</p>
Αποτέλεσμα των <i>συνδυασμένων σχεδιαζόμενων</i> μέτρων ελέγχου, στο κριτήριο «Πιθανότητα Κινδύνου»	<p>Από την drop-down list, η ομάδα επιλέγει μία τιμή, από (0) έως (-4), που δείχνει κατά πόσο πιστεύει ότι θα μειωθεί η «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου», από τη λήψη των σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου.</p> <p>Η τιμή που θα επιλεγεί στο κριτήριο «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου» θα προστεθεί (με το αρνητικό της πρόσημο) στην τιμή που έχει δοθεί στην «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου», ώστε να προκύψει η «Πιθανότητα του Κινδύνου Στόχου». Έτσι, δίνεται προσοχή ώστε η τιμή που θα δοθεί να οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα «Πιθανότητας του Κινδύνου Στόχου» που να μην ισούται με το 0. Κι αυτό γιατί δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η επίπτωση ενός κινδύνου εξαλείφεται.</p> <p>Επίσης, η «Πιθανότητα του Κινδύνου-Στόχου» δεν μπορεί να έχει αρνητικό πρόσημο.</p> <p>Για να πληρούνται τα παραπάνω θα πρέπει η απόλυτη τιμή στο κριτήριο «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου» (στήλη J του Κινδύνου Στόχου) να υπολείπεται της τιμής με την οποία έχει βαθμολογηθεί η «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου» (στήλη L και στήλη B του Καθαρού Κινδύνου) τουλάχιστον κατά μια μονάδα. Για παράδειγμα, εάν η «Πιθανότητα του Καθαρού Κινδύνου» (στήλη L/B) έχει βαθμολογηθεί με την τιμή 3, τότε η «Πιθανότητα του Κινδύνου Στόχου» (στήλη J) μπορεί να πάρει τιμές από 0 έως -2, ανάλογα με το κατά πόσο τα σχεδιαζόμενα μέτρα εκτιμάται ότι θα μειώσουν την Πιθανότητα Κινδύνου. Άρα, στο συγκεκριμένο παράδειγμα δεν μπορεί να πάρει τις τιμές -3 και -4.</p>

6. Κίνδυνος-Στόχος (Target Risk). Αναφέρεται στο επίπεδο κινδύνου, αφού ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου.

- ✓ Η *Επίπτωση του Κινδύνου-Στόχου* υπολογίζεται αυτόματα από το εργαλείο. Πώς; Προσθέτει (με το αρνητικό της πρόσημο) την τιμή που δόθηκε στο κριτήριο: «Επίπτωση Κινδύνου ως αποτέλεσμα

των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου», στην «Επίπτωση του Καθαρού Κινδύνου». Το αποτέλεσμα του αυτόματου υπολογισμού θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι η αξιολόγηση είναι λογική:

Βαθμός	Επίπτωση στη φήμη	Επίπτωση στους στόχους
1	Περιορισμένη/ ασήμαντη επίπτωση	Επιπρόσθετη εργασία, που καθυστερεί άλλες διεργασίες
2	Μικρή επίπτωση	Καθυστέρηση στην επίτευξη του στόχου του προγράμματος
3	Σημαντική επίπτωση, π.χ. η φύση της απάτης είναι ιδιαίτερα σημαντική ή εμπλέκονται πολλοί δικαιούχοι	Τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη του στόχου του προγράμματος ή δημιουργείται καθυστέρηση σε στρατηγικό στόχο
4	Κρίσιμη επίπτωση: Επίσημη έρευνα από ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ. η υπόθεση έχει φθάσει στο Κοινοβούλιο και/ή υπάρχουν αρνητικά δημοσιεύματα στον τύπο	Τίθεται σε κίνδυνο στρατηγικός στόχος

- ✓ Η *Πιθανότητα εκδήλωσης του Κινδύνου-Στόχου* υπολογίζεται επίσης αυτόματα. Πώς; Προσθέτει (με το αρνητικό της πρόσημο) την τιμή που δόθηκε στο κριτήριο: «Πιθανότητα Κινδύνου ως αποτέλεσμα των συνδυασμένων σχεδιαζόμενων μέτρων ελέγχου», στην «Πιθανότητα εκδήλωσης του Καθαρού Κινδύνου». Το αποτέλεσμα του αυτόματου υπολογισμού θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι η αξιολόγηση είναι λογική:

Βαθμός	Πιθανότητα
1	Δεν θα εμφανιστεί σχεδόν ποτέ
2	Θα συμβεί σπάνια
3	Θα συμβεί κάποιες φορές
4	Θα εμφανίζεται συχνά

- ✓ Με βάση τις παραπάνω βαθμολογίες, το εργαλείο υπολογίζει αυτόματα τη συνολική βαθμολογία και το επίπεδο του Κινδύνου-Στόχου. Η αντιστοίχιση έχει ως εξής:

Βαθμολογία	Επίπεδο Κινδύνου-Στόχου
1 έως 3	Ανεκτός/ αποδεκτός
4 έως 6	Σημαντικός
8 έως 16	Κρίσιμος